

1 OCTOBER 1919.

AFLEVERING 6.

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE

J. HEIMANS, AMSTERDAM.

JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE:

JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE:

2c OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM

Prijs per Jaar f 5.75.

ROSSITTEN.

E pas verschenen aflevering van het Journal für Ornithologie bevat het achttiende jaarverslag van de „Vogelwarte Rossitten“, het bekende ornithologische station op de Kuhrische Nehrung, dat de wetenschap reeds op zoo velerlei wijze gediend heeft. Het begint met een bittere jammerklacht. De geest van het „nieuwe vrije Duitschland“ heeft ook het kleine dorp op de duinstreep bereikt en een handjevol jonge „Radaubröder“ hebben het gebouwtje van den Ulmenhorst geheel en al vernield, ramen en deuren verbrijzeld en stukgeschoten, de wanden opengehakt, den inboedel vernield en vervuild. Geen diefstal, niets anders dan vernielwoede! Diezelfde bende heeft langen tijd de Nehrung geterroriseerd. Bovendien werd het zuidelijk deel van de Nehrung in den zomer en den herfst van 1918 in beslag genomen voor militaire oefeningen en proefnemingen. De „Vogelwiese“, die om zijn rijkdom aan vogels in wetenschappelijke kringen en bij de liefhebbers langzamerhand den roep had erlangd van klassieke beroemdheid, werd geheel bezet met zwaar geschut met al den aanhang van munitiemagazijnen, ballonhallen en observatoriums. Het plan bestond zelfs, om enkele dorpen weg te ruimen voor

den aanleg van schietbanen. De soldaten hielden geweldig huis, ook uit baldadigheid, want met de tucht was het toen reeds treurig gesteld; ze ontzagen niets en ze stroopten geweldig onder de elanden. Zoo is het schoone stuk natuur, dat in een reeks van jaren aan zoo velen genot en leering had geschonken, en vanwaar een heilzame invloed uitging over de geheele wereld, misdadig vernield. En dat nog al, nadat in Maart 1918 de „Vereinigung zum Schutze der Naturdenkmäler in Ostpreussen" den wensch had uitgesproken, dat de Kuhrische Nehrung in zijn geheel behandeld zou worden als natuurmonument. Toen de autoriteiten er toe overgingen, om die schietoefeningen te houden, werd er met geen woord gekikt over de mogelijkheid, om voor dat gedoe een ander plekje te zoeken. Dan zijn ze bij ons toch anders. Ik herinner mij ten minste, dat een jaar of tien geleden onze weermacht (ik weet niet of het leger was of marine) plannen had, om op het strand van Texel te gaan schieten en dat er toen behoorlijk geïnformeerd is, of dat ook hinderen zou voor de vogels in de Muy. Daarmee kan ik, tot mijn spijt, nu wel nog niet constateeren, dat de Staat en de Ontginners *altijd* bedacht zijn op het behoud van natuurschoon, maar de welwillende stemming is aanwezig en als wij wakker genoeg zijn, is goede medewerking ook wel te verwachten.

Maar om tot prof. Thienemann terug te keeren, deze zegt, dat hij pas rustig zal ademhalen, als hij in Rossitten geen uniform meer te zien krijgt, geen luitenant, geen auto, geen treinwagen, geen kanon. Het schieten zelf, de knal, het gehuil van het projectiel schijnt de vogels niet te hinderen, maar de algemeene rumoerigheid, het gedoe van de vele menschen, het vernielen van de rustige schuilplaatsen, dat alles zou kunnen maken, dat de trekvogels hun weg verleggen, andere rustpunten kiezen en zoo zou de Nehrung geen trekstation meer kunnen blijven. Een enkel seizoen sticht nog geen onherstelbaar onheil en wij kunnen nu met Thienemann hopen, dat in volgende jaren Rossitten weer gaat bloeien in zijn ouden luister. Ook bij ons zijn dergelijke dingen gebeurd, ofschoon in minder stuitenden vorm en ook wij zijn er benieuwd naar, hoe de velerlei oorlogschade in onze duinen, op de Noordzee-eilanden en op de heide weer verholpen zal worden. Rottum heeft reeds een groot deel van zijn zilvermeeuwen terug.

Het eigenlijke rapport zelf geeft enkele merkwaardige bijzonderheden. Door den oorlog en de schaarschte aan metaal zijn er in de laatste jaren veel minder vogels geringd dan anders en nu blijkt het, dat de geringde vogels, die in het afgelopen jaar zijn gevonden of geschoten, voor het meerendeel oude exemplaren zijn, die hun ring langen tijd hebben gedragen. Eén ooievaar zelfs heeft het elf jaar lang uitgehouden. In de laatste zes jaren werd hij geregeld op hetzelfde nest waargenomen altijd met zijn ring, in Mei 1918 heeft men hem geschoten omdat hij op zijn eentje een nest bezet hield en dat met macht en kracht verdedigde tegen een jonger paar. Deze vrind is dus met zijn ring elf keer heen en terug geweest naar Kaapland.

De zwartkop-meeuwen van Rossitten blijken opnieuw hoofdzakelijk te over-

winteren aan de Atlantische kust. Eén bracht het tot La Rochelle, een andere tot Amsterdam. Een meeuw, die in Pommeren geringd was, is geschoten in Boven-Oostenrijk bij Wels, die heeft dus den weg naar het zuiden genomen, direct over de bergen, zooals, blijkens de Nos. 17 en 18 van het rapport, ook de meeuwen doen, die bij München broeden. Een werd er gevangen op de Bodensee, een andere bij Pisa. Te Genève werden ook veel geringde meeuwen gezien, maar Prof. Poncy, die ze zag, heeft ze zeer terecht niet willen schieten en zoo weten we nu niet, of die ringen van Rossitten waren of van Leiden of van Engeland. De meeuwen van het Lac Léman zijn echter zóó mak, dat ze misschien wel in nettten te vangen zijn, om, nadat hun indentiteit is vastgesteld, weer losgelaten te worden. Thienemann zelf verkiest een dergelijke behandeling verre boven schieten. Als men den vogel zijn ring laat behouden, kan hij later nog weer gelegenheid geven tot interessante waarnemingen. Soms zal 't noodig zijn, den ring te vernieuwen, want er zijn vogels, die hun sieraad afslijten tot onleesbaar wordens toe.

De zilvermeeuwen doen zich weer kennen als echte standvogels. De meeste werden aangetroffen op zeer kleinen afstand van de plek waar ze geringd waren, zelden verder dan 100 K.M. weg, wat voor een zilvermeeuw nagenoeg niets is. En, merkwaardig genoeg, de eenige, die verder gingen (350, 400 en 550 K.M.) hadden zich in October en Januari oostwaarts of noordoostwaarts verplaatst, dus juist tegen de trekrichting in.

Een ander merkwaardig bericht betreft de gierzwaluw. Een wijffe van deze soort werd als oude vogel in 1915 geringd te Heilbronn a/d Neckar. Ze broedde in een spreuwenkastje, dat ze jaar in jaar uit betrok. In 1918 hadden een paar spreuwen bezit van dat kastje genomen, voordat de gierzwaluwen waren teruggekeerd, maar deze verjoegen heel cordaat de indringers, verdonkeremaanden volledig („restlos und spurlos“) hun vijftal eieren en brachten er hun eigen tweetal jongen groot. Ze waren zóó mak, dat het wijffe zich gerust liet beetpakken, om den ring te onderzoeken en toen kwam het mannetje heel gemoedelijk haar plaats innemen op 't nest. Jammer genoeg had men geen ring bij de hand, anders hadden de waarnemingen voortgezet kunnen worden aan een echtpaar. Zoo wijst ieder jaarverslag weer op wenschelijke mogelijkheden. Een kauwtje in Oostpruisen deed zich kennen als een standvogel, evenals talrijke koolmeezen in Göttingen, Neurenberg, Heilbronn en Vilsen. Schildvink 19849 werd te Vilsen tusschen 22 April 1917 en 1 Maart 1918 acht maal gevangen en weer losgelaten en wel op datums tusschen 25 December en 24 April. Is dat nu een standvogel of een wintergast, die laat naar zijn broedplaats vertrekt?

Zoover het rapport. Belangrijke nieuwe waarnemingen heeft het niet gebracht, maar wel bevestiging van gevolgtrekkingen, die reeds vroeger gemaakt zijn. — Thienemann is weer met nieuwen moed aan 't werk gegaan en komt ons misschien dezen winter hier in Nederland het een en ander ervan vertellen. Als dan zijn dierbare Ulmenhorst maar weer is opgekalefaterd en de ongemoedelijkheid geweken is uit de streek der stranden van Dantzig tot Memel. JAC. P. THUISSE.